אל ישתכר יותר על שתות. הא עד שתות משתכר ומשתמא רב יהודה היה מולא שיתנו לו יותר ולמה הניח מלהרויח עד שתות: **במזופפין** שנו. ות"ת כל שכן דבלע טפי כדאמרינן לעיל בתחלת דמר חפו בכופרא דמיין טפי וי"ל דהיינו חדש אבל יש שכבר בלע אינו בולע יותר אי נמי התם בין אבל הכא בשמן לא בלע כיון שהוא יש:

לחודיה לא מזדבן. ות"ת ויתן לו מוכר לנוקח לוג ומתלה שמרים שיערב עדיין וימכור וי"ל דמייתי מתני' אפי' אין השמן בעין שלקחו מעט מעט ומכרו או אכלו: **לדברי** חכמים אסור **לערב.** ות"ת ונימא משום דאית ליה מחילה ולעולם מותר לערב וי"ל דמתניתין נמי מייתי אפי' כשהשמן עדיין בעין והתם אין שייך מחילה כיון שיכול לתקן כי יאמר לו קח השמרים וערב בשמן ולרב פפא דאמר דטעמייהו משום מחילה סבר דהשמן אינו בעין דאילו הוה בעין לא שייך ביה מחילה אי נמי סבר דאף ע"פ שהוא בעין שייך ביה מחילה כיון דמדדו מזוקק:

לדברי ר"י **אסור.** ות"ת ונימא מותר וטעמא דמקבל משום דאית ליה מחילה וי"ל דרב פפא סבר דאמר ובקר מיכא הוכחה דאמר מחילה דמסתמא לא לקה ליתן מאתים זוז על הלמד בלא בקר אבל הכא לוג ומתלה שהוא דבר מועט מדלא עירב אחולי אחיל:

זבון וזבין תגרא איקרי. מייתי שלא היה מולא למכור ביוקר יותר משלקחו לכך א"ל אדעתא דהכי קנית ממני שיהיה יודע שאעבב לוג ומתלה כדי שארויח קצת:

לא אמרו שמן עכור אלא למוכר. פי' לא אמרו הפסד של עכירת פקטים אלא למוכר דכשנותן לנוקח שמן מזוקק אינו מחסר לו כלום ממאה לוג בשביל הפקטים כי אם לוג ומתלה בשביל השמרים מיהו עכירה לא שייכא כל כך בפקטים אלא בדבר המתערב כמו שמרים וי"ל דלא אמרינן הפסד של עכירת השמרים אלא למוכר שאם מוכר כשהוא מזוקק מקבל עליו לוקח בשביל השמרים לוג ומתלה והמוכר מרויח השמרים וכשהוא מוכר שמן עכור נותן מאה לוגין שלמים שמן עכור ומפסיד השמרים ע"י מה שמכר כשהוא עכור וכשמוכר מזוקק לא קרי הפסד לוקח אע"פ שמפסיד שמרים משום דבעה"ב ניחא ליה בגילא: בלבד שהרי לוקח מקבל עליו לוג ומחצה שמרים בלא פקטים לא קשיא [ה]הא דיהיב ליה זוזי בתשרי וקא שקיל מיניה בניסן כי מדה דתשרי הא דיהיב ליה זוזי בניסן וקא שקיל מיניה בניסן כי מדה דניסן: **מתני'** [ו]המפקיד חבית אצל חבירו ולא יחדו לה בעלים מקום וטלטלה ונשתברה אם מתוך ידו נשברה לצורכו חייב לצורכה פטור אם משהניחה נשברה בין לצורכו בין לצורכה פטור יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו ובין משהניחה לצורכו חייב לצורכה פטור: **גמ'** הא מני רבי ישמעאל היא דאמר [ז]לא בעינן דעת בעלים [ח]דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכים למקום שגנב יחזיר דברי רבי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר צריך

שהיתה במקום התורפה וקרוכה להשתבר: **אם משהניחה.** שכילה תשמישו הושיבה במקום משתמר בין שטלטלה מתחלה לצורכה בין שטלטלה לצורכו פטור. ובגמרא[ט] פריך מאי שנא לא יחדו מיתדו: **גמ'** (ט) **מני.** הא דקתני ריש"ל דאם משהניחה נשברה אף על פי שלצורכו נטלה מתחלה פטור דאמר משהחזירה הרי היא ברשות הבעלים כבתחלה ואינו עליה אלא כשומר חנם ופטור על אונסיה ואף על פי שלא הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה הוא השבה רבי ישמעאל היא כו':

צריך

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פי"ד מהל' מכירה הל' ח סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רלח סעיף כ:

עג ב מיי' שם פי"ח הלכה ח סמג עשין שם טוש"ע ח"מ סי' רכח סעיף יט:

עד ג מיי' שם פכ"ז הל' כ ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכ סעיף ד:

עה ד ה מיי' שם פי"ח הל' ט י סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכח סעיף כ:

עו ו מיי' פ"ז מהלכות שלוה ופקדון הל' ט סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף ו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דמי. כרזנייתא וכו' לשון אחר ברזנייתא אחומות. נ"ב עיין פרק המואל סוף דף לט: (ב) ד"ה אם וכו' מיתתו הס"ד ואח"כ מ"ה הא מני דקתני:

מוסף רש"י

המשתכר. כגון חנוני הקונה יין ופירות מן הסיטון הרבה ביחד כדי למכור מעט מעט, אל ישתכר יותר על שתות. וכגון שלא הוקר השער, אבל אם לקח בשעת הגזרן ועכשיו הוקיר, ישתכר אחילו כפליים כפי שהשער הוקר, ותקנת חכמים היא זו שלא ישתכר יותר (רשב"ם ב"ב צ:). **איכא גולפי.** דרך למוכרי חביות של יין ליתן גם החביות לנוקחין (ע"ז טה:). **את הצמד.** הוא העול וכלי העגלה קטנה והעגלה עצמה המתברין את השוורים יחד (רשב"ם ב"ב עז:). **לא מכר לו את הצמד.** דנרי הכל הוא שלא דפליגי ר' יהודה ורבנן בפירוש דהך מילתא, דלר' יהודה זמנין מכר זמנין לא מכר ולרבנן לעולם לא מכר (שם). **אין הדמים ראיה.** שלא נתתנה ביקש ליתן לו המוחזר, אי נמי ליהוי מקח טעות כדאמרינן בגמרא ויחזיר לו מעותיו ויעול למדי (שם). **זבון וזבין תגרי איקרי.** דתמיה וכי לכך נעשה ונותן כדי שיקרא תגר ולא יריוח כלום (מנחות עז. מכת"י).

מסורת הש"ס

ב) כ"ב ב. מנחות עז., ג) כ"מ ובדרש, ג) כ"ב עז:, ד) [כ"ב ב. מנחות עז.], ה) [לקמן מג:], ו) ב"ק קיח:, ז) [לקמן מא.].

הגהות הגנאל

טפיחין יצאו ח' שהן שחות לכל החבית בחסרונות כדתנן יוציא לו שחות ליין נשארו ד' טפיחין ריוח. ומקשי' היכי עביד רב יהודה הכי והאמר שמואל לא ישתכר אדם יותר משחות ולא פחות משחות והשחות הוא זוז ועוד וזה לא נשתייר לו אלא ד' טפיחין. ופרקי' נשתייר החבית והשמרין שבתוכו ואיכא גולפי ושדרייא למלאת השחות. ומקשי' אי הכי הני כולהו מלאכתו משחות נינהו. ופרקי' נשאר לו לקונה ליטול זולת הריוח אגב טירחיה שמודד לו לקונה לכל אחד ואחד לזה עכשיו ולחבירו למחר ומתבטל ממלאכתו והדמים למי שנוקב לו הנקבים בחבית להוציא היין בהן מן החבית וזה פי' דמי ברזניתיה. פי' ברזא נקב החבית כדגרסי' ה) דעד ברזא. נוטל אלו כולן בריוח שלו וגם בשכרו. יוציא לו ג' לוג שמן לק' לוג כו' אם היו קונקנים ישנים אין מוציא לו בלע. ואוקמה רב פפא במזופפין. אמר אביי כיון דטעון טעון כלומר מאחר שהיה בהן שמן ומצצי ושבעי שוב אין מוציאין לעולם: **פיסקא** ר' יהודה אומר אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרין לק'. אמר אביי אם תמצא לומר לדברי ר' יהודה אסור מותר לערב שמרין. לדברי חכמים אסור לערב שמרין כו' אמר ליה רב פפא אדרבה איפכא מסתברא לדברי חכמים מותר לערב שמרין והיינו טעמא דלא מקבל דאמר ליה מדלא ערבית אחולי אחלת ליי. לדברי ר' יהודה אסור לערב והיינו טעמא דמקבל דאמר לערובי לך אסור קבולי לא תקבל זבון וזבין תגרא איקרי וכי לא בעינא לאישתכורי הלכך מקבל וקיימא לן כתנא קמא: **מתני'** המפקיד אצל חבירו חבית ולא יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה וכו' עד אם משהניחה בין לצרכה בין לצרכו פטור. פי' לצרכה כדי שלא תשבר וכיוצא בה. אוקימנא לר' ישמעאל דאמר כשמחזירה אין צריך דעת בעלים דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכים למקום שגנב יחזיר דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר צריך דעת בעלים

ה) נראה דל"ל כדגרסי' בע"ז (דף ס ע"ב) דעד כרזא וכו' וטול אלו וכו' ועי' בערוך ערך ברז.

דל תלתין ושיתא. כוזי בשיתא זוזי שקנאה פשו תריסר: **דל תמניא שתותי.** של מ"מ שדרך הוא לחסר בבלעת הקנקן כדתנן יוליא לו שתות ליין פשו לו לשכרו ארבע: **והאמר שמואל המשתכר.** בדברים שיש בהם חיי נפש: **אל ישתכר יותר על השתות.** הא שתות ישתכר ולמה לא ישתכר רב יהודה עד שתות: **איכא גולפי ושמרי.** משתכר הוא הקנקן והשמרים שלקח הכל כו' זוז: **דמי ברזנייתא.** שנותן דמיס לחנווני למוכרן ומוליאן ומכריז עליו בחוצות. ברזנייתא לשון ברזא. לשון אחר (ה) אומנות יש בנקיבת ברזא בחבית של חרס ולריך ליתן שכר: **במזופפין.** דכיון דיתנים הם ונתבלעו בלעותם תו לא בלעי: **כיון דטעון טעון.** תו לא בלע: **כשמאני לומר.** כשמתקדק ותדע מילוי הדברים: **מותר לערב שמרים.** המוכר שמן לחבירו שהם בעת שהוא מזוקק שקעו ושקטו שמרין מותר לו לערב ולבלבל שמרים המשוקעות שיחזרו ויתערבו וילאו עם השמן בתוך המדה: **אסור לערב שמרים.** שבחזקת מזוקק לוקחו ממנו וזה מקלקלו: **והיינו טעמא דמקבל עליו.** לוקח לוג ומחצה שמרים בשלא ערבו ונתנו לו מזוקק: **דא"ל.** מוכר אי בעי לערובי כו': **הוה מודכן.** כשהייתי מוכרו בחנות היה נמכר שמרים עם השמן: **בבעה"ב עסקינן.** שהלוקח בעה"ב הוא ולקחו למאכל ביתו: **למד.** העול שהוא מוטל על שני השוורים ומלמידם: **הדבר ידוע.** שאין למד נמכר במאתים זוז אלא כמות שהוא עם הבקר מכרו לו: **ומכמים אומרים אין הדמים ראיה.** אע"ג דלא שוה כולי האי אחולי אחליה לוקח זה יתר הדמים. ור"י לית ליה שיהא מוחל מן הסתם אלא אם כן פירש: **קבולי נמי לא מקבלת.** עלך חסרון השמרים א"כ מה משתכר הרי השכר כולו בשמרים: **זבון וזבין תגרא איקרי.** בתמיה. משל הוא לאמר לשוטה לקח בדמים וחזור ומכור בלא שכר ותיקרי תגר: **אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטים.** לוקח ומפקיד אחד הן לענין פקטים תורה אחת לשניהם: **פקטים.** פסולת הגרעינים הצפין על פני השמן: **לוקח מקבל פקטים.** אם מכר לו שמן סתם יקבל ממנו שמן עם פקטים: **לא אמרו שמן עכור אלא למוכר.** לא אמרו הפסד עכירת השמן אלא למוכר: **שהרי הלוקח מקבל עליו.** לפחות ממאה לוגין לוג ומחצה מחמת שמרים לפיכך לריך ליתן לו שמן מזוקק בלא פקטים: **כי מדה דתשרי.** כשער הדמים של תשרי שהוא בזול ותתם שמנים עכורים וקיבל עליו פקטים: **הא דשקל מיניה בניסן כשער של ניסן.** ביוקר דדרך כל השמנים להיות מזוקקין בניסן והלוקח סתם והמוכר סתם אין מוכר אלא מזוקק: **מתני' לא יחדו לו הבעלים מקום.** בבית שומר לאמר לו זוית זו השאילני: **לצורכו.** להשתמש בה: **לצורכה.**

ו) [ב"ב ב. מנחות עז.], ז) [לקמן מג.].

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה דמי. כרזנייתא אחומות. נ"ב עיין פרק המואל סוף דף לט: [ב] ד"ה אם וכו' מיתתו הס"ד ואח"כ מ"ה הא מני דקתני:

[ג] ד"ה אל ישתכר. ר"ל דמי. ר"ל דמי. ר"ל דמי

צריך דעת בעלים. ואם לא הודיעם חייב באחריותם אם מת או נגנב דמדשקליה קם ליה ברשותיה והשתא בלא ידיעה לאו השתא היא: **דמקומה היא.** וכיון דבאותו מקום החזירה חזרה גמורה היא: **אפאן לר"ע.** תירוצא הוא: **פרגמה רבי יעקב.** דמיקו כולה כחד תנא וכתרי טעמי. ריש"א שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסיים במסקנא. דהא דמסקינן בסיומא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה אתרצתא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב ששת ומשום דהניחה חוץ למקומה לא הוי"א חזרה וכגון שנטלו מתחלה על מנת לגוזלה והיינו לגרכו דמתניתין דאילו לשטלה בעלמא ולתשמיש כיון דלגו גזילה הוא קני לה בהשתא כל דהו וכל מקום שהניחה פטור באונסין אבל משום לגזולה הואי ובגזילה כתיב והשיב[ד] וזה שהניחה למקום שלא יחדו לה בעלים לא הוי"א השתא: **ור' נתן פרגמה.** דאפילו לא נטלה על מנת לגוזלה כו' אלא על מנת לשלוח בה יד וליטול מקצתה ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה כולה והוי"א לה גזילה ובעינ"ן השתא ובמקום שאינו מקומה לאו השתא היא. ולכ"ע שאם לא שביק ליסיימו לתירוצייהו ואתקיף מידי נטלה קתני כו' ומיהו סיומא דמילתא דמסקנא וסיפא שהניחה במקום שאינו מקומה אכולהו קאי: **שליחות יד.** שחייבו הכתוב עליו אפילו נאנסה כדכתיב (שמות כב) ומת או נשבר או נשבה [וגו'] שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא אם שלח נתחייב שוב במיתתה ובשבייתה: **לריכה חסרון.** לא הוי שליחות יד להעמידה ברשותו אלא א"כ חסרה: **מידי נטלה קתני.** דמשמע שנטלה לעצמו: **טלטלה קתני.** לתשמיש בעלמא משמע לגרכו דמתני': **אלא כגון שטלטלה להביא עליה גוזלות.** לעלות עליה כדרך סולם ליטול גוזלות מקן גבוה ואפ"ה הוי"א גזילה למיקס ברשותיה עד דעביד השתא דקסבר שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוא: **וכולה ר' ישמעאל היא.** אשיוויי"א דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב ששת: **וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה.** אבל ריש"א כל מקום שהניחה מקומה הוא: **ור' יוחנן.** דאמר לעיל מאן דמתרגם לי כו': **הניחה במקומה משמע.** הלכך לא מיתוקמא[ה] כרבי ישמעאל: **שליחות יד.** שחייבו הכתוב עליו ואפי' נאנסה כדכתיב או נשבר או נשבה וגו' שבועת ה' תהיה אם לא שלח[ו] דמשמע הא אם שלח נתחייב שוב במיתתה ובשבייתה: **לריכה חסרון.** וכל זמן שלא חסרה לא קמה ברשותיה להתחייב באונסיה: **ואב.** טורף. ומשא הטרף לחורו: **ארי.** אינו טורפה אלא דורסה במקומה ואוכלה: **פטור.** דאונסין ניהו. ואי משום דהניח עדרו ופשיעה היא מוקמינן לה דעל בעידנא דעיילי אינשי כדאמרינן בהשוכר את הפועלים (לקמן נג:) א"נ דשמע קול אריה ועל: **הא שקלינהו.** ואי נמי שליחות יד חשיבא הא הדר אהדרה כשנטלו הימנו ואתן מוקמינן לעיל[ו] סתם מתני' כרבי ישמעאל דאין צריך דעת בעלים: **הא לא משכה.** בשליחות יד כדי לקנותה ומטלטלין אינן נקנין אלא במשיכה לא במקח ולא לענין גזל ולא לענין שליחות יד כדתנן במתני' (לקמן דף מג:) הטה את החבית ונטל ממנה רביעית יין אין משלם אלא רביעית אלמא בעינן דליקנייה כו': **ואמר רב שמואל** גרסינן: **שהכישה במקל.** כשנתנו עליה ורלתה זו היא משיכה משעקרה יד ורגל על ידו: **והא לא חסרה.** לאו פירכא היא אלא מסקנא וסיומא הוא למילתיה דאמר תסתיים דרב הוא דאמר אין צריכה חסרון מדשני רב למתניתין משום דהכישה ורלתה לפניו. ואי קשיא דאמר הא דהניח מקלו ותרמילו חיובא לאו משום שליחות יד הוא דליבעי חסרון אלא משום שואל שלא מדעת הוא כי ההוא דאבעיל דחבית לא היא דכי אמרינן בשומרין שאלה שלא מדעת בדבר שאינו כיסא ומיסר מחמת מלאכה אבל בעלי חיים המכחישים מחמת מלאכתו שליחות יד היא: **שהכישה.** דהכאתו דהיינו חסרון: **דיקא נמי.** דהכחישה קאמר רב מדקתני הכשת מקל דמכה חזקה היא: **ומדרב סבר צריכה חסרון.** דהא דייקינן מדנקטו מקל: **לוי.** בר פלוגתיה סבר אין צריכה חסרון: **משונה שליחות יד כו'.** כלומר אינה דומה לזו שזו נאמרה לגורף ולא משמע אלא בחסרון אבל של שומר שכר נאמרה שלא לגורף משמעות שבה אלא לדרשה וללמד שאינה צריכה חסרון:

א רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי. וא"ת מנ"ל י"ל מדנקט טלה וסלע דסתם טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה למרעה וסתם סלע יחדו לו מקום בכים וגם כים יחדו לו מקום בתיבה ולכך פריך נמי בסמוך לר"ע אפילו לא יחדו נמי: **שנטלה** והגביהה ע"מ לגוזלה בו'. והיינו חסרון שהכל גוזל ונטל לצורך עצמו: **שנטלה** ע"מ לשלוח בה יד. פי' ליטול מקצת אע"פ שלא נטל אותה מקצת חייב בכולה כדאמר בשלהי פרקין (דף מד.) לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביה ליטול אע"פ שלא נטל אבל למ"ד ע"מ לגוזלה דבעי חסרון אם הגביה ליטול קצת אינו חייב עד שיטול המקצת כיון דבעי חסרון וקשה דבשלהי פרקין קאמר אפי' למ"ד בעי חסרון מודה בחבית אם הגביהה אע"פ שלא נטל חייב דיש"א ליה דמיהו כולה בסים להאי דציעא ומתני' בחבית חייבי ויש לומר דמתני' חייבי אפילו בשמן דלא מנטר פורתא אגב האחר: **ובא** זאב וטרף. בשעת משלחת זאביס ורבי יהודה היא דאמר זאב אחד אוכל בפ' הפועלים (לקמן דף נג:): **הא** שקלינהו. לרבי ישמעאל פריך דאמר לא בעינן דעת בעלים כפרש"י: **הא** לא משכה. דאע"ג דעודן עליה לא קיימא ברשותיה להתחייב באונסיה עד שימשוך כדאמר במתני' (לקמן דף מג:) הטה את החבית ונטל ממנה רביעית אינו חייב אלא דמי רביעית כיון דלא הגביה את החבית ומשני שהיית מקלו ותרמילו עליה כל כך מחוזק עד שרלתה לפניו: **דיקא** נמי דקתני שהכישה. וא"ת בפ"ק דקדושין (דף כב:) תניא אם שהכישה במקל ורלתה לפניו דאקרי משיכה ולא הוי"א הכאשה וי"ל דהתם דאדם נכרי לקחה ואינה מכירתו בדבורו שייך למיתני הכישה אבל הכא דאיירי ברועה שהנהמה מכירתו וחזלה מחמת דבורו לא שייך למיתני שהכישה: לומר

ג שרבי יוחנן מאן דמתרגם ליה חבית אליבא דחד תנא וכו' פי' אמר ר' יוחנן מי שיפרש לי

ד שמות כב, **ה** לקמן מג:, **ו** לקמן מג: [נ"ב פח.], **ז** (קדושין מב), **ח** לקמן נג: [ע"ש] קי. [ע"ש], **ט** גי' ר"מ דאמר, **י** (ויקרא ה), **כ** (שמות כב), **ל** (דף מ:),

מסורת הש"ס

א) סנהדרין סב:, **ב)** (ערובין מ:), **ג)** (לקמן מג:), **ד)** [שם], **ה)** לקמן מג: [נ"ב פח.], **ו)** (קדושין מב), **ז)** לקמן נג: [ע"ש] קי. [ע"ש], **ח)** גי' ר"מ דאמר, **ט)** ויקרא ה), **י)** [שמות כב], **כ)** (דף מ:),

הגהות הב"ח

(א) גמ' הא שקלינהו ואמר ר"י:

גליון הש"ם

גמ' אין דאר"י. עי' שבת דף פו ע"א קידושין דף סג ע"ב מנחות דף נה ע"ב: רש"י ד"ה הניחה במקומה בו' ברבי שמעאל. עי' שבת דף פו ע"א ברש"י ד"ה ומלן דמוקי:

מוסף רש"י

לבי מסותא. מרמץ, כמו מסמוסתא, וירחץ מתרגמינן ואמסי (סנהדרין סב:). **ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס.** מרי דלכו לדרוס הבהמה במקום שמוצאה ולכן זאב לעוטרפה מיה ולהוליכה למקום שהוא נעוות ושם הורגה (לקמן צג:).

רבינו חננאל

ומקשי' אי הכי יחדו להאי חבית הבעלים מקום [נמי] דהא שמעינן ליה לר' ישמעאל דאומר הגונב סלע מן הכיס והנה יחדו הבעלים להאי סלע מקום בכיס ואמר ר' ישמעאל יחזיר למקום שגנב ואין צריך דעת בעלים ואי מתני' ר' ישמעאל היא אמאי קתני ולא יחדו לה בעלים דשמעינן מינה דדוקא לא יחדו הא יחדו לא. ופרקי' לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יחדו לה הבעלים מקום והחזירה באותו מקום דודאי פטור דהא החזירה במקומה וכיון שהחזירה במקומה כלא טלטלה דמי אלא אפי' לא יחדו לה בעלים מקום דלאו במקומה מחזירה פטור. אוקימנא אליבא דר' ישמעאל בין יחדו לה הבעלים מקום בין לא יחדו לה הבעלים מקום כיון שהחזירה למקומה אם נשברה פטור הוא. אי הכי אימא סיפא יחדו לה בעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מחוץ ידו בין משהניחה לצרכו פטור לצרכו חייב אמאי חייב והא משהניחה קתני ויש מי שמפרק בשהניחה במקום שאינו מקומה. ור' יוחנן אמר הניחה במקומה משמע. ופרקי' סיפא אתאן לר' עקיבא דאמר צריך דעת בעלים הלכך לצרכו חייב. ומקשינן אי מתני' רבי עקיבא היא למה ליה יחדו לה בעלים מקום אפי' לא יחדו אמר ר' עקיבא צריך דעת בעלים דתניא הגונב טלה מן הבית וכו' הנה לא יחדו בעלים מקום לטלה והצריך ר' עקיבא בהחזרה דעת בעלים כו'. ועמדה רישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא.

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ד מהלכות גניבה הל' י ועי' בהגהות ומ"מ סמג עשין עא טור ש"ע מ"מ סי' שכה סעיף ח וסעיף ב ועי"ש:

עח ב מיי' פ"ז מהלי שאלה ופקדון הלכה ט סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ו:

עט ג מיי' פ"ג מהלי גזילה הל' יא סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ג:

פ ד מיי' פ"ג מהלי שכירות הל' ח סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שג סעיף י:

רבינו חננאל (המשך)

משנתינו זו המפקיד חבית אצל חביריו וכו' ויעמידה אי אליבא דר' ישמעאל אי אליבא דר' עקיבא סיפא ורישא בחד תנא אני מוליך לו כליו אחריו לבית המרחץ כי הוא כמו רב ואני תלמיד שנמצאתי משמשו כתלמיד לרב. ובא רב יעקב בר אבא לאוקמה למתני' בנוטלה על מנת לגזולה. ורב נתן בר יעקב מוקמה בנוטלה על מנת לשלח בה יד וכולה ר' ישמעאל. ודחה רב ששת טעם שניהם ואמר מידי במתני' קתני נטלה דלישמעינן נטלה לגזולה או לשלח בה יד טלטלה קתני ואין בלשון טלטול לא לשון גזילה ולא שילוח בה יד. אלא אמר רב ששת כגון שטלטלה לעמוד עליה ולפשוט ידו בתוך הקן ליטול גוזלות וסבר האי תנא שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוי וכולה ר' ישמעאל היא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה לפיכך תנן לצרכו חייב. ור' יוחנן אמר סיפא ר' עקיבא היא כי הניחה במקום שנטלה משמע. ואעפ"כ צריך דעת בעלים כר' עקיבא וכיון שלא ידעו בה הבעלים שהחזירה למקומה לפיכך לצרכו חייב. איתמר רב אמר שליחות יד צריכה חסרון. מדתניא רועה שהיה רועה עדרו ובא זאב וטרף ארי ודרס פטור פי' פטור הוא כי שוכר הוא והשוכר פטור מן האונסין. ואם הניח מקלו או תרמילו עליה פי' כיון שנשתמש בה כאילו גזלה וחייב באונסיה. ואקשי' עלה. ואוקמה רב בעודו עליה מקלו ותרמילו. ואמרי' והא לא משכה ופריק רב כגון שהכישה במקלו ורצתה לפניו. דייקי' מדלא קתני הנהיגה בקול אלא הכישה במקל ש"מ שהכישה במקל והוכחשה דהיינו חיסרה ולפיכך חייב ש"מ דרב הוא דאמר שליחות יד צריכה חסרון ואם אין שם חסרון פטור באונסיה ולוי אמר שליחות יד אינה צריכה חסרון מאי טעמא. אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בר נהוראי משונה שליחות יד האמורה בשומר חנם משליחות יד האמורה בשומר שכר כלומר שומר חנם דינו קל ושומר שכר דינו חמור שחייב בגניבה ואבידה ואם שומר חנם שדינו קל חייב בו שליחות יד שומר שכר לא כל שכן שליחות יד בלא חסרון

שחייב אם שלח בו יד למה כתב עוד שליחות יד בשומר שכר אלא ללמד שאפי'

לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון. וא"ת התינח שומר שכר דאייתר קרא להכי אלא בשומר חנם מנ"ל אי משומר שכר מה לשומר שכר שכן חייב בגנבה ואבדה וי"ל כיון דשליחות יד חייב בתרוייהו אין זה אלא גילוי מילתא למילף דין אל זה בזה: **קרנא בלא שבועה.** וא"ת ורבי יוחנן ור' אלעזר דלית להו הך סברא מנ"ל דפ' דאשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר דבריש השואל (לקמן דף לד:) לא קיס לן אלא מהך סברא דקרנא עדיפא ופי' רבינו שמואל דמסברא ידעינן דבפרשה ראשונה כתיב כסף או כלים ורגילות הוא לשמרם בחנם דליכא בהו טרחא ובפרשה שניה כתיב בהמה דליכא טרחא ורגילות לשמרה בשכר אי נמי דלכ"ע לית להו דקרנא עדיפא מכפילא בשבועה ומ"מ סבירא להו לר' יוחנן ורבי אלעזר דאין ללמוד שומר שכר משומר חנם הקל כיון שיש בו חומרא שמשלם כפל מה שאין כן בשומר שכר ואע"ג דשומר שכר ודאי חמור שחייב בגנבה ואבדה ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו פירכא לא עבדינן משום דמה דמשלם כפל הוא מחמת קולא שהוא פוטר עצמו בגנבה כדמפרש ברים מכלתין (דף ד. ושם) גבי תורת הזמה לא פריך והשתא אתי שפיר הא דריש השואל (לקמן דף לה.) גבי הא דגמר גנבה בשואל מק"ו דשומר שכר דפטור בגונב וחייב בגנבה ואבדה שואל לא כל שכן ופריך מה לשומר שכר דחייב בכפל [בטוען טענת לסטים מוזיין] והשתא תימה לפי מה דסבר דכפל הוי חומרא מאי פריך אדרבה כיון שהוא חמור הוה לו ליפטר מגנבה כדי שיתחייב כפל וע"ק ברייתא גופה שואל שחייב בשבורה ומתה כו' אדרבה היא הנותנת דמפני שהוא חמור פטר בו הגנבה כדי לחייבו בכפל ולפי מה דפרשית אתי שפיר וא"ת לר' יוחנן דסבר הכא דמכפל עבדינן פירכא וגם סבר רב יוסף בפרק הכונס (ב"ק דף נ. ושם) גבי שומר אבדה לר' יוחנן לסטים מוזיין גנב הוא אם כן בגנבה ואבדה בשואל מנ"ל דכי פריך בהשואל מה לשומר שכר שכן משלם כפל בלסטים מוזיין [1]ומשני לסטים מוזיין גזלן הוא איבעית אימא קרנא בלא שבועה עדיפא וי"ל דלר' יוחנן נפקא ליה מוכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכה"ג ילף התם לעניין פטור בבעלים ואע"ג דרבי יוסי ברבי יהודאי הוא תנא וסבר דקרנא עדיפא וכן ברייתא דהשואל (לקמן דף לה.) סבר דקרנא עדיפא אי לסטים מוזיין גזלן הוא ור' יוחנן פליג בתרוייהו הא לא קשיא דר' יוחנן סבר כתנא דהכונס (ב"ק דף נ:) דקאמר לא אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל לכך שלח בה יד חייב דקאי אמילתיה דרבי יוסי בר' יהודאי:

רבא אמר לא תימא שליחות יד כו'. פרש"י דסבר אפילו כרבי אלעזר ואין להקשות לפירושו הא דקאמר ואידך שלא תאמר דיו והא תרוייהו לריכי לאינה לריכה חסרון לר' אלעזר הא לא יליף שומר שכר משומר חנם דהא בתר הכי פריך ולמ"ד [2]שליחות יד] לריכה חסרון תרתי למה לי ולדידיה לא יליפין חד מחברירה אפילו הכי לא מוקמינן תרוייהו לדיו והיינו משום כדפ"ל דכיון דשליחות יד חייב בתרוייהו גלוי מלתא בעלמא למילף דין אל זה בזה ועוד יש לומר דרבא בא לפרש דהא דאמר ר"א דא ודא אחת היא לא אשמיעם לריכי לגופייהו כדאמרינן אלא אשמיעם מיותרין דגמר להו משואל וסבר רבא קרנא עדיפא ושפיר גמר שומר שכר משומר חנם לכולי עלמא זה מזה מיהו כרייתא דהכונס (שם) סברה דלא יליפין זה מזה דקתני לא אם אמרת בשומר חנם כו': **חדא** לומר [לך שליחות יד] אין צריכה חסרון. וא"ת ולוף משואל דאינה לריכה חסרון דמשעת משיכה חייב באונסיה אע"ג דלא נשתמש כדאמר בפ' השואל (לקמן דף לט.) גבי שואל קורדום מחבירו כ"ש שומרין שמושכין להשתמש אלא מדעת בעלים שחייבים וי"ל בשואל דין הוא כיון דמושך לדעת בעלים חשיב כאילו נשתמש בה לדעת כן שאלה ולאו לאוקמה בכילתא אבל שלא לדעת אינו חשיב כאילו כבר נשתמש בשביל משיכה לבדה לכך לא יליפין משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **חדא** לדיו וחדא לבדתניא. ולמ"ד נמי אינה לריכה חסרון דלריכי תרוייהו יליף שפיר ג"ש לכתניא לפי שיש כל כך תיבות בזה כמו בזה אם לא שלח ידו במלאכת רעהו:

מתני'

ואני אומר אינה משונה ומאי משונה לא תאמר שליחות יד בשומר שכר ותיתי משומר חנם ומה שומר חנם שפטור בגנבה ואבדה שלח בה יד חייב שומר שכר שחייב בגנבה ואבידה לא כל שכן למאי הלכתא כתבינהו רחמנא לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון ואני אומר אינה משונה כר' אלעזר דאמר דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת [3] משום דאיכא למפרך מה לשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת גנב ומאן דלא פריך סבר [3]קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה רבא אמר לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ותיתי משואל ומה שואל דלדעת בעלים קא עביד [4] אשלח בה יד חייב שומר חנם ושומר שכר לא כל שכן למה נאמר חדא לומר לך שליחות יד אין צריכה חסרון ואידך שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה שואל בבעלים פטור אף שומר חנם ושומר שכר בבעלים פטור ולמאן דאמר שליחות יד צריכה חסרון הני תרתי שליחות יד למה לי חדא שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון ואידך לכדתניא [1]ונקרב בעל הבית אל האלהים [2]לשבועה אתה אומר לשבועה או אינו אלא לדין נאמרה שליחות יד למטה ונאמרה שליחות יד למעלה מה להלן לשבועה אף כאן [5]לשבועה:

מתני'

מביאה אותו לידי כפל: **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה.** חמור שומר שכר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר במקום ששומר חנם פטור דהיינו גניבה ואבידה משומר חנם שמשלם כפל ומדה זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ובאו עדים שהוא גנבה דכי אתרבי כפל בטוען טענת גנב לאחר שבועה אתרבי כדלקמן בשמעתין: **רבא אמר.** אפילו לרבי אלעזר נמי אתיא דלא תימא כו': **ותיתי משואל.** שחייבו הכתוב באונסין בשביל שכל הנאה שלו ושולח יד נמי כל הנאה שלו: [6](**ומה שואל**) **שלדעת בעלים.** שלח בה יד לעשות מלאכתו חייב באונסין: **שומר חנם ושומר שכר.** השולחין יד שעושין מלאכתן שלא לדעת בעלים לא כ"ש דחייב שוב באונסיה: **למה נאמרה.** בשתיהן: **חדא לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון: ואידך.** האמורה בשומר שכר: **שלא תאמר דיו לבא כו'.** אם לא נאמרה בשאר שומרין ולמדה משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שבא מדין שואל להיות כנדון: **מה שואל.** אם בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין ששלחו יד אם בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו בבעלים וגלי רחמנא בחדא והוה הדין בכולהו: **לשבועה.** והכי קאמר אם לא יתמנא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא כבר נקרב אל הדיינין לשבועה ונשבע לשקר ואח"כ באו עדים אשר ירשיעון הדיינין ישלם כפל: **אתה אומר.** קריבה לשבועה או אינו אלא קריבה לדין אמשעה שטען בב"ד נגנבה אע"פ שלא נשבע ישלם כפל אם באו עדים: **נאמר שליחות יד למטה.** אצל שומר שכר שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח: **ונאמר שליחות יד למעלה.** ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח: **אף כאן לשבועה.** למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת גנב אלא לאחר שבועה וגם למדנו שנפטר מגנבה ואבדה בשבועה:

מתני'

ואני אומר. ר' יוחנן פליג אדרבי יוסי בן דהוראי דרבה ואמר אף היא לצורך נאמרה. ולוי ס"ל כרבי יוסי בן דהוראי למידרש מיניה דאין לריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין לחיובא עד דמתסר ליה: בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' [3] בשומר שכר כתיב שבועת ה' תהיה וגו' [3] ואמרינן בהשואל (לקמן דף לד:) פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם שניה בשומר שכר וכתיב בתרוייהו אם לא שלח הא אם שלח אתחייב בדבריה שהוא פטור עליהם כגון שומר חנם בין בגנבה בין באונסין דמדשלח בה יד קנאה וקמה ברשותו ושומר שכר פטור במת או נשבר או נשבה דהיינו אונסין. **שומר חנם שפטור.** כל זמן שלא שלח בה יד כלכתיב אם לא יתנא הגנב ונקרב בעה"ב [3] דנשבע שלא שלח בה יד ולא פשע בשמירתו ופטור כדאמרינן לקמן בשמעתין דהאי ונקרב שבועה הוא: **שומר שכר שחייב בגנבה ואבדה.** דפרשה שניה בו נאמרה וכתיב בה אם גנב יגנב כו' [3]: **לא כ"ש.** שאם שלח בה יד חייב באונסין: **דא ודא אחת היא.** כמשמעה אל זו כך משמעה אל זו לפי שאמיתן הולכו ואין כאן מקרא יתר: **מאי דא ודא אחת היא.** למה שתיהן שוות הלא לא הולרכה השניה: **שומר חנם שפוטר עצמו בטענת גנב.** כלומר גנב גנבה ממני ובאו עדים שהיא אלו משלם תשלומי כפל דכתיב אם לא יתנא הגנב וגו' [3] ודרשינן בבבא קמא (דף סג:) אם לא יתנא כמה שאמר אלא שהוא עצמו גנבו מה כתיב אחריו אשר ירשיעון אלהים ישלם שנים. אבל שומר שכר אינו משלם כפל שאם טען גנבה משלם קרן שהרי הוא חייב בגנבה וטענה אחרת אינה מביאה אותו לידי כפל: **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה.** חמור שומר שכר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר במקום ששומר חנם פטור דהיינו גניבה ואבידה משומר חנם שמשלם כפל ומדה זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ובאו עדים שהוא גנבה דכי אתרבי כפל בטוען טענת גנב לאחר שבועה אתרבי כדלקמן בשמעתין: **רבא אמר.** אפילו לרבי אלעזר נמי אתיא דלא תימא כו': **ותיתי משואל.** שחייבו הכתוב באונסין בשביל שכל הנאה שלו ושולח יד נמי כל הנאה שלו: [6](**ומה שואל**) **שלדעת בעלים.** שלח בה יד לעשות מלאכתו חייב באונסין: **שומר חנם ושומר שכר.** השולחין יד שעושין מלאכתן שלא לדעת בעלים לא כ"ש דחייב שוב באונסיה: **למה נאמרה.** בשתיהן: **חדא לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון: ואידך.** האמורה בשומר שכר: **שלא תאמר דיו לבא כו'.** אם לא נאמרה בשאר שומרין ולמדה משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שבא מדין שואל להיות כנדון: **מה שואל.** אם בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין שששלחו יד אם בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו בבעלים וגלי רחמנא בחדא והוה הדין בכולהו: **לשבועה.** והכי קאמר אם לא יתמנא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא כבר נקרב אל הדיינין לשבועה ונשבע לשקר ואח"כ באו עדים אשר ירשיעון הדיינין ישלם כפל: **אתה אומר.** קריבה לשבועה או אינו אלא קריבה לדין אמשעה שטען בב"ד נגנבה אע"פ שלא נשבע ישלם כפל אם באו עדים: **נאמר שליחות יד למטה.** אצל שומר שכר שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח: **ונאמר שליחות יד למעלה.** ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח: **אף כאן לשבועה.** למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת גנב אלא לאחר שבועה וגם למדנו שנפטר מגנבה ואבדה בשבועה:

מתני'

אמר

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ד מהל' שאלה הלכה ב]:

ב [ב מיי' פ"ח מהלכות שכירות הל' ב סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף א]:

אא ג מיי' פ"ד מהל' גניבה הלכה ח טוש"מ סי' שנב:

רבינו חננאל

חייב. ורבי יוחנן דדייה אמר ואני אומר אינה משונה כלומר אין זה יכול ללמד מזה שאין שומר חנם קל משומר שכר שהרי חייבה תורה בשומר חנם שטען כי נגנב ונמצא שהוא גנבו שהוא משלם תשלומי כפל ושומר שכר שטוען טענת גנב ונמצא שהוא גנבו פטור מכפל מפני שחייב בשומר שכר בגניבה כך הייתי אומר כי שלח בו יד פטור ו) מכפל ועוד אם יש לומר אי הכי נכתוב שליחות יד בשומר שכר וילמד שומר חנם ממנו איכא למיפרך הכי כי שומר חנם ושומר שכר שגנבו הפקדון שהיה בידם וטענו שגנב שומר שכר חייב לשלם מיד שהרי חייב בגניבה ואבידה ושומר חנם אינו חייב אלא עד שישבע שגנב ואחר כך באו עדים שהוא גנבו הלכך לא זה לומד מזה ולא זה מזה הלכך לגופיה בא בחדוייהו ולעולם שליחות יד צריכה חסרון לטעמיה דר' יוחנן. ורבא דהוא בתרא אמר אינה צריכה [חסרון]. הא דאמר רבא לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ותיתי משואל והא לא כתיבא שליחות יד בשואל כלל. כך פירושה לא תאמר שליחות יד אלא בשואל בלבד ולא היה צריך לכתוב לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ויבואו וילמדו מן השואל ולמה נאמר בהן ללמד שאין צריכה חסרון ושלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון כו' ופשוטה היא. שליחות יד דכתיבא בשומר חנם ובשומר שכר ואפי' אשואל וכי ישאל ר' מוסיף על ענין ראשון וכאילו בשלשתם כתיבא שליחות יד הני כולהו למה לי וכו'.

ו) נראה דל"ל פטור מתאונסין.

מסורת הש"ס

ו) [לקמן לד: ב"ק נז:], ב) ב"ק סג:, ג) [שמות כב], ד) רש"ל מ"ז, ה) מהר"מ, ו) ל"ל משמי בלא ו', ר"מ, ז) מהר"מ,

---

תורה אור השלם

ז אם לא יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ:
שמות כב ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמת היא מטוס לתיכה: (ב) שם דשלח בה יד:

מוסף רש"י

ונקרב וגו' לשבועה. שכיון שטוען ונוגב מבית האיש יסבע שנגנבה ויפטר (ב"ק סג:). **או אינו אלא לדין.** לפרעון, דשומר חנם שטוען נגנבה ישלם, דהאי קרא בשומר חנם כתיב דלאחרינן בהשואל (שם). **קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה.** דכפל אינו בשומרין עד שישבע לשקר שנגנבה היומנו, ואח"כ באו עדים, הלכך קנסא משום שבועה הוא דקנסיה רחמנא (שם נז:).

מתני' [א]המפקיד מעות אצל חברו צררן והפשילן לאחוריו [ב]או שמסרם לבנו ולבתו הקטנים [ג]ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים ואם שימר כדרך השומרים פטור: **גמ'** בשלמא בולהו שלא שימר כדרך השומרים אלא צררן והפשילן לאחוריו מאי הוה ליה למיעבד אמר רבא א"ר יצחק אמר קרא [1]וצרת הכסף בידך [2]אע"פ שצרורין יהיו בידך וא"ר יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר וצרת הכסף בידך וא"ר יצחק לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו [3]וא"ר יצחק אין הברכה מצוייה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר [2]יצו ה' אתך את הברכה באסמיך תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך ת"ר [4]ההולך למוד את גורנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואח"כ בירך הרי זה תפילת שוא [5]לפי שאין הברכה מצוייה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך אמר שמואל [6]כספים אין להם שמירה אלא בקרקע אמר רבא ומודי שמואל [7]בערב שבת בין השמשות דלא אטרחוהו רבנן [8]ואי שהא למוצאי שבת שיעור למקברינהו ולא קברינהו מחייב [9]ואי צורבא מרבנן הוא סבר דלמא מיבעי ליה לאבדלתא והאידנא דשכיחי גשושאי אין להן שמירה אלא בשמי קורה והאידנא דשכיחי פרומאי אין להם שמירה אלא ביני אורבי אמר רבא ומודה שמואל בכותל [10](אי נמי בין הקרנות) [11]והאידנא דשכיחי טפוחאי אין להן שמירה אלא בטפח הסמוך לקרקע או בטפח הסמוך לשמי קורה א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי התם תנן [12]בחמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו ותנא כמה חפישת הכלב ג' טפחים הכא מאי מי בעינן שלשה טפחים או לא אמר ליה התם משום ריחא בעינן ג' טפחים הכא משום איכסויי מעינא לא בעינן ג' טפחים וכמה אמר רפרם מסיכרא [13]לטפח ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אותבינהו בצריפא דאורבני איגנוב אמר רב יוסף [14]אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא לענין נורא פשיעותא היא הוה [15]תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ואיכא דאמרי אע"ג דלענין נורא פשיעותא היא לענין גנבי נטירותא היא ותחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור והילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה א"ל הב לי זוזאי א"ל לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרבא א"ל [16]כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים [17]ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב אמר רבא היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לדידיה זיל שלים אמר כל

מתני' המפקיד מעות אצל חברו צררן והפשילן לאחוריו [ב]או שמסרם לבנו ולבתו הקטנים [ג]ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים ואם שימר כדרך השומרים פטור: **גמ'** בשלמא בולהו שלא שימר כדרך השומרים אלא צררן והפשילן לאחוריו מאי הוה ליה למיעבד אמר רבא א"ר יצחק אמר קרא [1]וצרת הכסף בידך [2]אע"פ שצרורין יהיו בידך וא"ר יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר וצרת הכסף בידך וא"ר יצחק לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו [3]וא"ר יצחק אין הברכה מצוייה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר [2]יצו ה' אתך את הברכה באסמיך תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך ת"ר [4]ההולך למוד את גורנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואח"כ בירך הרי זה תפילת שוא [5]לפי שאין הברכה מצוייה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך אמר שמואל [6]כספים אין להם שמירה אלא בקרקע אמר רבא ומודי שמואל [7]בערב שבת בין השמשות דלא אטרחוהו רבנן [8]ואי שהא למוצאי שבת שיעור למקברינהו ולא קברינהו מחייב [9]ואי צורבא מרבנן הוא סבר דלמא מיבעי ליה לאבדלתא והאידנא דשכיחי גשושאי אין להן שמירה אלא בשמי קורה והאידנא דשכיחי פרומאי אין להם שמירה אלא ביני אורבי אמר רבא ומודה שמואל בכותל [10](אי נמי בין הקרנות) [11]והאידנא דשכיחי טפוחאי אין להן שמירה אלא בטפח הסמוך לקרקע או בטפח הסמוך לשמי קורה א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי התם תנן [12]בחמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו ותנא כמה חפישת הכלב ג' טפחים הכא מאי מי בעינן שלשה טפחים או לא אמר ליה התם משום ריחא בעינן ג' טפחים הכא משום איכסויי מעינא לא בעינן ג' טפחים וכמה אמר רפרם מסיכרא [13]לטפח ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אותבינהו בצריפא דאורבני איגנוב אמר רב יוסף [14]אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא לענין נורא פשיעותא היא הוה [15]תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ואיכא דאמרי אע"ג דלענין נורא פשיעותא היא לענין גנבי נטירותא היא ותחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור והילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה א"ל הב לי זוזאי א"ל לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרבא א"ל [16]כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים [17]ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב אמר רבא היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לדידיה זיל שלים אמר כל

אמר שמואל [6]כספים אין להם שמירה כו'. לריך עיון אם שמרם בקרקע [7] ונגנבו משם אם שומר שכר חייב ובפרק הכונס (ב"ק דף מז. ושם ד"ה כגון) משמע דחייב דפריך אבני גלל יוסף והאמר ר' יוחנן הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי שומר אבידה שומר שכר הוי קרנא בעי לשלומי ומאי פריך דלוקמא בטוען שנגנבה באונס כגון שהעמיק בקרקע ק' אמות או שתקפוהו שיניה או חולי אונסא כל גניבה לא הויא אונס אלא לאנסים מזויין וכן בתר הכי דמייתי לה אי אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל ואי לאנסים מזויין גנב הוא שומר שכר נמי משלם כפל משמע דמשום גניבה לא מפטר שומר שכר אם לא בטענת גנבת ליסטים מזויין מיהו הנהו יש לדחות דה"מ למימר וליטעמיך דבלאו הכי נמי מצי למימר וליטעמיך אפי' גזלן הוא תמצא שומר שכר משלם כפל בנעלים ויש להביא ראיה מפ' השואל (לקמן דף לה. ושם) דכי יליף גניבה ואבידה בשואל משומר שכר פריך מה לשומר שכר שכן משלם כפל בטענת ליסטין מזויין ומשני אי בעית אימא גזלן הוא משמע שאין שוס גניבה שיפטר בה שומר שכר אך תמהון גדול הוא למה לא יהא אונס אם העמיק בקרקע ק' אמות דמאי ה"ל תו למיעבד לו אם תקפתו שיניה או חולי גדול ואין יתכן אשוס גניבה לא נמצא שתהא אונס גמור כליסטין מזויין ונראה אית ליה בסוף הפועלים (לקמן דף לג:) דאי על בעידנא דעיילי אינשי פטור א"כ תמצא גניבת אונס בשומר שכר ומיהו יש לדחות דרבה יסבור כאידך שיטות דקרנא עדיף כרב יוסף בהכונס (ב"ק דף מז:) ומ"מ אין סברא כלל אלא נמצא גניבת אונס שיפטר בה שומר שכר ואין לתרץ דהואיל וחייב רחמנא שומר שכר בגניבה אע"פ שהיא קרובה לאונס כדאמר בהשואל (לקמן ד' לד:) חייב אף בכל גניבת אונס דהא בליסטין מזויין הוא פטור אע"ג דגנב הוא לרב יוסף א"כ מאי משני בהשואל (דף לה.) לסטין מזויין גזלן הוא אכתי איכא למיפרך מה לשומר שכר שכן משלם כפל בטענת גניבת אונס תאמר בשואל כי נילף שחייב בגניבה ואבידה לא ישלם כפל אפילו בטענת גניבת אונס דמסתמא הוא חייב קרן בכל אונסין [8]דכעין זה פריך פ"ק דמנחות (דף ה:) גבי הלאן להוליא הטרפה ובפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מ:) גבי שור האלטדין מהו לגבי מזבח ונראה דכיון דאתי שואל מק"ו דשומר שכר אין לחייבו בגניבת אונס בקרן ודיו לבא מן הדין להיות כנדון דשומר שכר פטור מגניבת אונס אף שואל כן וא"ת וגניבת אונס בשואל לפי האמת מנ"ל דלא מצינו בשואל פטור אלא במתה מחמת מלאכה דמשומר שכר לא אתי כדפי' וי"ל דנפקא לן מוכי ישאל איש וי"ו מוסיף על עניין ראשון והוי כאילו כתיב גניבה ואבידה להדיא בשואל וכיון דכתיב ביה גניבה ואבידה ואונסין ליכא למפטריה בגניבת אונס והא דילף בברייתא מק"ו היינו אילו לא נאמר קרא הייתי אומר ק"ו:

שאין הכלב יכול לחפש אחריו. ואם תאמר והלא פטור לגדוק חור מפני סכנת עקרב (דף י:) ככר בפי נחש צריך חבר להוציאו או נאו: **ה"ג** ר"ח **היל כתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב.** [9]וכן מוכח בשלהי הפועלים (לקמן דף לג:) דהלכתא דחייב דפריך אבני אי הכי תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא וחייב וכן מוכח ריש פרק הכונס (ב"ק דף מו.) ודוקא היכא שיכול להיות שהאונס לא היה נאנס אם לא פשע בתחלה אבל פשע בה וילאת לאנס ומתה פטור דמלאך המות מה לי וכו' ולריך לומר דצריפא דאורבני הוי שמירה מעליא לזוזי לענין גנבי כמו קרקע להכי קרי ליה לענין גנבי אונס:

כל

מסורת הש"ס

[1] לעיל לו., ב) ועיין ברש"י לו. משמע דל"ג לו מלא מסכן, ג) והרי"ף והרא"ש גרסי לו נעל כו', ד) תענית ח:, ה) [פסחים לא:], ו) רש"ל מ"ז, ז) פסחים לא., ח) [נסז], ט) [לעיל לו: וש"נ], י) [לעיל לה.], כ) [כלומר בפסחים ח. וע"ש בתוס' ד"ה הכא], ל) [ועי' היטיב מו' קידושין נב. ד"ה ביע"ל],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר וכו' שמרם בקרקע מאה אמה ונגנבו משם:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר וכו' דבעין זה ברך ה"ק דמנחות. עיין יומא דף מו ע"ב תוס' ד"ה רב אמר:

רבינו חננאל

מתניתין המפקיד מעות אצל חבריה צררן והפשילן לאחוריו מסרן לבניו הקטנים נעל בפניהן שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים ואם שימר כדרך השומרים פטור. צררן והפשילן לאחוריו חייב כדר' יצחק דאמר כתיב וצרת הכסף בידך אע"פ שהוא צרור יהיה בידך. אמר שמואל כספין אין להן שמירה אלא בקרקע ובערב שבת לא אטרחוה רבנן. ואסיקנא משום איכסוי מעינא הילכך בטפח סגי ליה. והשתא דשכיחי גשושי פי' שמגששין בקרקע ומגלין הטמונות אין לה שמירה אלא בשמי קורה. פי' פרומאי מלשון בגדיו יהיו פרומים. טיט שנותן הבנאי בין ארחא לארחא בעובי הכותל נקרא ביני אורבי. כדגרס' בגמ' דהשותפין כותל כפיסין ד' טפחים אריח מכאן שהוא טפח ומחצה שיעור חצי לבינה ואריח מכאן כנגדו הרי ג' טפחים נשאר טפח בין שני אריחין ממלאו באבנים קטנים וטיט ונקרא ביני אורבי. פי' טפוחאי שמנקשין בטפח שלהן ומרגישין אם יש בכותל כספין או זולתן: ההוא דאפקיד זוזי גבי חבריה אותבינהו בצריפא דאורבני פי' נתנם בבית המסוכך בעצי ערבה וגנבוהו סבר רב יוסף למיפטריה משום דהוא שומר חנם וכו' איכא דאמרי אמר רב יוסף אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא לענין נורא פשיעותא היא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן הלכה למעשה תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. ההוא דאפקיד זוזי גבי חבריה אמר ליה הב לי זוזי אמר ליה לא ידענא היכא איתנחתינהו. אמר רבא כל לא ידענא פשיעותא היא וכן הלכה. ההוא דאפקיד זוזי גבי חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב

עין משפט נר מצוה

פב א מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ו סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלח סעיף כ:
פג ב מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' כח:
פד ג מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' כ:
פה ד ה מיי' פ"י מהל' ברכות הל' כב סמג עשין מ טוש"ע ח"מ סי' רל סעי' ב [וכב אלפס ברכות פ"ט דף מח.]
פו ו מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלח סעי' טו [וכב אלפס כאן ועוד לעיל בפירקין דף פ:]
פז ז ח ט מיי' שם הל' ה ועיין בהגהות ומ"מ טוש"ע שם סעי' טז:
פח י מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' טו:
פט כ מיי' פ"ג מהל' חמץ הל' יא סמג עשין לט טוש"ע ח"מ סי' תלג סעי' ח:
צ ל מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלח סעי' טו:
צא מ מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' ו:
צב נ מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעי' ז:
צג ס מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' כג:

תורה אור השלם

1 וְנָתַתָּה בַכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:
דברים יד כה
2 יְצַו יְיָ אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאַסְמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:
דברים כח ח

לעזי רש"י

פרישו"ן. שפע.
אשקר"א [אישקרי"ן]. ארגז, תיבה קטנה.

מוסף רש"י

בדבר הסמוי מן העין. שאינו יודע הסמוס (תענית ח:). בספים. של פקדון, אין להם שמירה אלא בקרקע. ואם לא נתנו בקרקע ואבדו, פשיעה היא אלא דאמר, דשומר חנם חייב בפשיעה (פסחים לא:). משום ריחא. שהכלב מריחו ומתעטו ומוציאו (שם).